

Toetsingsadvies over de inhoud
van het milieu-effectrapport
uitbreiding recreatiegebied
"De Groene Ster" Leeuwarden

27 april 1992

323-105

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Toetsingsadvies

Toetsingsadvies over de inhoud van het milieu-effectrapport
uitbreiding recreatiegebied " De Groene Ster" / [Commissie voor de
Milieu-effectrapportage]. - Utrecht :
Commissie voor de Milieu-effectrapportage
ISBN 90-5237-318-3
Trefw.: milieu-effectrapportage ; Leeuwarden / Groene Ster, De
(recreatiegebied) ; Leeuwarden.

Aan de Raad van de gemeente Leeuwarden
Postbus 20140
8900 HM LEEUWARDEN

uw kenmerk
15111
4284 GV/BSK

uw brieven
20 november 1991
14 maart 1992

ons kenmerk
U613-92/Roy/mp/323-108

onderwerp
Toetsingsadvies over het MER
Groene Ster Leeuwarden

Utrecht,
28 april 1992

Met bovengenoemde brieven stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid advies uit te brengen over de inhoud van het milieueffectrapport (MER) en de aanvulling inzake de uitbreiding van het recreatiegebied "De Groene Ster" in de gemeente Leeuwarden.

Op 17 januari 1992 heeft er een overleg plaatsgevonden tussen vertegenwoordigers van de gemeente Leeuwarden en de werkgroep van de Commissie over een concept-toetsingsadvies. Dit overleg heeft er toe geleid dat van de zijde van de gemeente aanvullende informatie is verstrekt. Deze informatie is op 2 maart 1992 toegezonden aan diegenen die reeds schriftelijke opmerkingen hadden gemaakt over het MER, alsmede aan de wettelijke adviseurs. De inspraaktermijn voor de aanvulling bedroeg twee weken. De aanvullende informatie is op 14 maart 1992 toegezonden aan de Commissie.

Overeenkomstig artikel 41z, eerste en tweede lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm), bied ik u hierbij het advies aan van de Commissie voor de m.e.r. Het MER en de aanvulling zijn getoetst aan de wettelijke vereisten op grond van de Wabm en aan de in mei 1991 vastgestelde richtlijnen. In het toetsingsadvies komt de Commissie tot de conclusie dat het MER tesamen met de aanvulling voldoende onderbouwing biedt voor het nemen van een weloverwogen besluit over het vast te stellen bestemmingsplan.

Belangrijke onderdelen van de voorgenomen uitbreiding van het recreatiegebied "De Groene Ster" zijn de aanleg van waterpartijen, een natuurontwikkelingsgebied en een 18-holes golfbaan. Op 11 februari 1992 heeft de gemeente Leeuwarden op grond van artikel 19 van de Wet op de ruimtelijke ordening aan de Stichting Golfbaan Leeuwarden vrijstelling verleend van het bestemmingsplan buitengebied voor de aanleg van de eerste negen holes van de golfbaan. De gemeente Leeuwarden loopt hiermee vooruit op de besluitvorming over het te wijzigen bestemmingsplan. De Commissie is van mening dat deze gang van zaken op gespannen voet staat met de hoofddoelstelling van de m.e.r.-procedure, namelijk het milieubelang een volwaardige plaats bij de

besluitvorming over de voorgenomen activiteit te geven. Door in deze fase van de m.e.r.-procedure reeds een besluit te nemen, wordt niet duidelijk of en in welke mate de verzamelde milieu-informatie hierbij een rol heeft gespeeld.

De Commissie hoopt met dit advies een constructieve bijdrage te leveren aan de verdere besluitvorming. Zij zal graag vernemen welke rol de bij deze m.e.r. gepresenteerde milieu-informatie, adviezen en opmerkingen daarbij een rol hebben gespeeld. Ook stelt zij op prijs op de hoogte te worden gebracht van de wijze waarop de evaluatie zal plaatsvinden en van het tijdstip van verslaglegging daarvan.

Ir. K.H. Veldhuis
voorzitter van de werkgroep
m.e.r. uitbreiding recreatiegebied
"De Groene Ster" Leeuwarden

Toetsingsadvies over de inhoud
van het milieu-effectrapport
uitbreiding recreatiegebied
"De Groene Ster"

Advies op grond van artikel 41z, eerste en tweede lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne over de inhoud van het milieu-effectrapport ten behoeve van de uitbreiding van het recreatiegebied "De Groene Ster",

uitgebracht aan de Raad van de gemeente Leeuwarden door de Commissie voor de milieu-effectrapportage, namens deze,

de werkgroep m.e.r. uitbreiding recreatiegebied "De Groene Ster"

de secretaris

de voorzitter

drs. A.I.G. Roijackers

ir. K.H. Veldhuis

Utrecht, 27 april 1992

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. INLEIDING	1
2. TOETSING VAN HET MER OP HOOFDLIJNEN	2
3. TOETSING VAN HET MER OP ONDERDELEN	2
3.1 Inleiding	2
3.2 Probleemstelling en doel	2
3.3 Te nemen en eerder genomen besluiten	3
3.4 Voorgenomen activiteit en alternatieven	3
3.4.1 Voorgenomen activiteit	4
3.4.2 Alternatieven	5
3.4.3 Meest milieuvriendelijk alternatief	5
3.5 Bestaande toestand van het milieu en autonome ontwikkeling	5
3.6 Gevolgen voor het milieu	6
3.7 Vergelijking van de alternatieven	6
3.8 Leemten in kennis, evaluatie achteraf	7
3.9 Samenvatting van het MER	7
3.10 Presentatie van het MER	7

BIJLAGEN

1. Brief van het Gemeentebestuur van Leeuwarden d.d. 20 november 1991 (kenmerk 15111), waarin de Commissie in de gelegenheid gesteld wordt advies uit te brengen.
2. Openbare bekendmaking in Staatscourant nr. 225 d.d. 19 november 1991
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1.

INLEIDING

Ten behoeve van de besluitvorming over de uitbreiding van het recreatiegebied "De Groene Ster" ten oosten van Leeuwarden is een milieu-effectrapport (MER) opgesteld. Het MER moet dienen ter ondersteuning van de besluitvorming over gewijzigde bestemmingsplannen door de gemeente Leeuwarden.

Met de brief van 20 november 1991 (bijlage 1) hebben burgemeester en wethouders van Leeuwarden het milieu-effectrapport toegezonden aan de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.), met het verzoek advies uit te brengen over het MER, conform artikel 2, lid 1 en 2 van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm).

Het MER is op 20 november 1991 ter inzage gelegd (bijlage 2) en op 9 december 1991 heeft een inspraakavond plaatsgevonden. De Commissie heeft de via het bevoegd gezag ontvangen opmerkingen die schriftelijk werden ingebracht, alsook het verslag van de hoorzitting, in beschouwing genomen. Voor zover deze reacties (zie bijlage 4) betrekking hebben op milieu-aspecten van de activiteit, werden zij in dit toetsingsadvies verwerkt. Op 17 januari 1992 heeft er een overleg plaatsgevonden tussen ambtenaren van de gemeente Leeuwarden en de werkgroep over een concept-toetsingsadvies. Dit overleg heeft er toe geleid dat van de zijde van de gemeente aanvullende informatie is verstrekt. Deze informatie is toegezonden aan degenen die reeds schriftelijk opmerkingen hadden gemaakt over het MER, alsmede aan de adviseurs. Op 14 maart 1992 heeft de gemeente Leeuwarden de aanvullende notitie toegezonden aan de Commissie. In de bijgaande brief levert de gemeente Leeuwarden tevens commentaar op het concept-toetsingsadvies van de Commissie. Dit commentaar is uitsluitend toegezonden aan de Commissie.

De Commissie voor de m.e.r. dient een oordeel over het MER en de aanvulling te geven, waarbij het toetsingskader wordt gevormd door de richtlijnen voor de inhoud van het MER, welke werden vastgesteld door de gemeente Leeuwarden op 21 mei 1991 op grond van artikel 41o, lid 1 van de Wabm, in relatie tot het gestelde in artikel 41j van de Wabm.

Het toetsingsadvies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r. (bijlage 3), die ook betrokken is geweest bij het advies voor richtlijnen voor de inhoud van het MER, zoals dat op 8 maart 1991 werd uitgebracht aan de gemeenteraad van Leeuwarden. De werkgroep vertegenwoordigt de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies aangeduid met "de Commissie". Zie voor de overige projectgegevens bijlage 3.

2. TOETSING VAN HET MER OP HOOFDLIJNEN

De Commissie dient te beoordelen of het MER voldoende informatie bevat om het milieubelang bij de bestemmingsplanherziening een voldoende rol te laten meespelen naast bijvoorbeeld recreatieve en economische belangen.

Het MER bevat veel milieu-informatie, maar naar de mening van de Commissie is in het MER een aantal aspecten van het voornemen onderbelicht gebleven. Dit geldt met name voor de beschrijving van de geohydrologische situatie, de te verwachten waterkwaliteit en de mogelijkheden voor natuurontwikkeling in het gebied. In het MER wordt regelmatig geconstateerd dat gegevens ontbreken, bijvoorbeeld waterkwaliteitsgegevens. Er wordt echter onvoldoende aangegeven welke invloed de ontbrekende gegevens hebben op de effectvoorspellingen in het MER en op de besluitvorming.

Ondanks deze tekortkomingen is de Commissie van mening dat het MER tesamen met de aanvullingen een voldoende basis biedt voor de besluitvorming.

3. TOETSING VAN HET MER OP ONDERDELEN

3.1 Inleiding

De opmerkingen die de Commissie in dit hoofdstuk maakt, kunnen worden beschouwd als aandachtspunten bij de verdere besluitvorming over het voornemen en bij de (wettelijk verplichte) evaluatie achteraf.

3.2 Probleemstelling en doel (MER, hoofdstuk 2)

Artikel 41j, lid 1, onder a van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd"*.

De probleemstelling en het doel van het voornemen zijn duidelijk omschreven in het MER. De doelstellingen met betrekking tot natuurontwikkeling zijn geformuleerd in hoofdstuk 4 van het MER, maar het MER maakt niet voldoende duidelijk hoe de natuurontwikkeling op realistische wijze tot stand kan worden gebracht.

3.3 Te nemen en eerder genomen besluiten (MER, hoofdstuk 3)

Artikel 41j, lid 1, onder c van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van overheidsorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven"*.

Het MER geeft een voldoende beeld van de te nemen besluiten, betrokken instanties en de te verlenen vergunningen.

De toetsing van de voorgenomen activiteit aan het vigerende rijks-, provinciale en gemeentelijke beleid is voldoende. Het plan is in overeenstemming met het op andere overheidsniveaus geformuleerde beleid.

Het bestemmingsplan heeft het karakter van een globaal eindplan met een beschrijving in hoofdlijnen. Bij de in acht te nemen uitgangspunten is vermeld dat pas met de uitvoering mag worden begonnen indien er in voldoende mate met de beschrijving in hoofdlijnen en het MER rekening is gehouden. Zoals vermeld onder de toetsing op hoofdlijnen zijn in het MER echter een aantal aspecten onderbelicht gebleven. De Commissie is van mening dat deze aspecten extra aandacht verdienen bij de (wettelijk verplichte) evaluatie achteraf.

3.4 Voorgenomen activiteit en alternatieven (MER, hoofdstuk 4)

Artikel 41j, lid 1, onder b van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen"*.

Artikel 41j, lid 3 van de Wabm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast".

3.4.2 Alternatieven

Naar het oordeel van de Commissie is, mede als gevolg van het ontbreken van gegevens (zie hoofdstuk 2 van dit toetsingsadvies), niet voldoende duidelijk welke alternatieven redelijkerwijs nog in beschouwing hadden kunnen worden genomen.

3.4.3 Meest milieuvriendelijke alternatief (MER, paragraaf 7.3)

In het meest milieuvriendelijke alternatief worden aspecten genoemd die in geringe mate bijdragen aan een verbetering ten opzichte van de beschreven activiteit en alternatieven. Bij de uitwerking van het meest milieuvriendelijke alternatief had naar het oordeel van de Commissie echter meer aandacht kunnen worden besteed aan:

- het actief benutten van gunstige uitgangssituaties voor natuurontwikkeling, bijvoorbeeld meer aandacht voor het gebiedseigen grondwater;
- uitvoeringsvarianten waarbij natuurwaarden worden ontzien, bijvoorbeeld het vermijden van bepaalde werkzaamheden in bepaalde seizoenen (broedseizoen);
- inrichtingsvarianten waarbij natuurwaarden worden ontzien.

3.5 Bestaande toestand van het milieu en autonome ontwikkeling (MER, hoofdstuk 5)

Artikel 41j, lid 1, onder d van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen"*.

De Commissie is van mening dat de volgende gegevens ontbreken:

- waterkwaliteitsgegevens van het grondwater onder de Kleine Wieden en in het aan te leggen golfbaangebied, alsmede waterkwaliteitsgegevens van het zuidelijk en oostelijk gebied grenzend aan het te realiseren recreatiegebied. In paragraaf 5.10.5 van het MER wordt op basis van ontbrekende gegevens een voorspelling gedaan van de te verwachten waterkwaliteit;
- geologische profielen;
- het verloop van de waterspanning en de veronderstelde stroombanen;
- zuurgraad van de klei, keileem en veen;
- kwaliteitsgegevens van het te winnen zand, waaronder het eventuele zoutgehalte.

3.6 Gevolgen voor het milieu (MER, hoofdstuk 6)

Artikel 41j, lid 1, onder e van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven"*

De Commissie is van mening dat in de beschrijving van de milieugevolgen op enkele punten informatie ontbreekt en bepaalde aannames en conclusies onvoldoende zijn onderbouwd. De Commissie doelt hierbij met name op de volgende punten:

- het effect van de in beschouwing genomen varianten op de waterkwaliteit in de verschillende compartimenten van het studiegebied blijft onderbelicht. Deze informatie is van belang in verband met de voorgenomen natuurontwikkeling (zie ook paragraaf 3.4.1 en hoofdstuk 2 van dit advies);
- de aannames over effecten op het grondwater (MER, paragraaf 6.4) zijn naar de mening van de Commissie onvoldoende onderbouwd;
- in het MER wordt gesteld dat de freatische grondwaterstand in geringe mate wordt beïnvloed door de veranderingen in de stijghoogte in het eerste watervoerende pakket. Bij het alternatief waarbij peilen van NAP -0.52 m. en NAP -1.40 m. worden gehanteerd, zal echter een belangrijke veranderde stromingssituatie (kunnen) optreden. Het MER gaat hier onvoldoende op in;
- de Commissie is van mening dat de beschouwing over het in te laten water (MER, paragraaf 6.5.3.1) betrekking moet hebben op het gehele gebied. Uiteindelijk is de ingelaten hoeveelheid 'vreemd' water voor het totale gebied van belang, niet alleen voor een (kleiner) gedeelte van het te realiseren recreatiegebied. Dit zou tot een aanpassing van de aannames over de te verwachten effecten kunnen leiden.

3.7 Vergelijking van de alternatieven (MER, hoofdstuk 7)

Artikel 41j, lid 1, onder f van de Wabm: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven"*.

Zoals opgemerkt in paragraaf 3.4 van dit advies is de Commissie van mening dat het MER niet voldoende duidelijk maakt welke redelijke alternatieven nog in beschouwing genomen hadden kunnen worden. De alternatieven die wel in het MER zijn beschreven, zijn goed vergeleken.

3.8 Leemten in kennis, evaluatie achteraf (MER, hoofdstuk 8 en 9)

Artikel 41j, lid 1, onder g van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens"*.

Bij 'leemten in kennis' worden leemten opgesomd die moeten worden ingevuld om dit initiatief goed te kunnen beoordelen. De leemten in kennis verdienen extra aandacht bij de evaluatie achteraf. In hoofdstuk 9 van het MER worden een aantal punten genoemd die onderwerp van het evaluatieprogramma kunnen zijn.

3.9 Samenvatting van het MER

Artikel 41j, lid 1, onder h van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven"*.

In inhoudelijk opzicht zijn de door de Commissie in het voorafgaande advies geplaatste kanttekeningen ook voor de samenvatting van toepassing.

3.10 Presentatie van het MER

Het lezen van het MER leidt niet tot een snel en helder inzicht in de mogelijke milieugevolgen van de voorgenomen activiteit en de alternatieven. In het MER is bijvoorbeeld niet duidelijk aangegeven hoe de in beschouwing genomen varianten (paragraaf 6.4.2) zijn gerelateerd aan de verschillende alternatieven en waterpeilen.

De presentatie van figuren, tabellen, schema's en kaarten in het MER is niet altijd goed verzorgd. Bijvoorbeeld figuur 5.1 (schematische doorsnede "De Kleine Wielen") op blz. 5.2 is onduidelijk: de locatie van de doorsnede en de horizontale en verticale schaal ontbreekt. Bij tabel 6.1 en 6.2 ontbreekt een toelichting over de wijze waarop de gepresenteerde in en uit te laten hoeveelheden water zijn berekend. In veel gevallen ontbreekt de bronvermelding van de weergegeven informatie.

BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies
over de inhoud
van het milieu-effectrapport
uitbreiding recreatiegebied
"De Groene Ster" Leeuwarden

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van bevoegd gezag d.d. 20 november 1991, waarin de Commissie in de gelegenheid gesteld wordt advies uit te brengen

Ammerlaan, Nieuweweg 14
Postbus 30140
3900 LM Leeuwarden
Telefoon 058 44 95 55

Stadsontwikkeling en Milieu

Gemeente Leeuwarden

De Commissie voor de Milieu-effectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

Commissie voor de Milieu-effectrapportage	25 NOV. 1991
3571-91	
323-69	
Roy-Sc-pres-bibl	

Onderwerp Milieu-effectrapport uitbr. recr. gebied "De Groene Ster"
Ovs Leunerk 15111
Ovs Leunerk
Afdeling Ruimtelijke Ordening
Docusummer 058 - 44 97 26
Bijlagen Diversen
Datum 20 november 1991

Telefax 058 15 2013
Postbus 84 73 77
Friesland Bank 298 30 50 28

Ingevolge het bepaalde in artikel 41t van de Wet algemene bepalingen milieuhygiene doen wij u hierbij een exemplaar toekomen van het milieu-effectrapport uitbreiding recreatiegebied "De Groene Ster". Zoals u bekend is, heeft de Raad der gemeente Leeuwarden op 25 maart 1991 besloten het vaststellen van de richtlijnen voor het opstellen van dit milieu-effectrapport te delegeren aan ons college. Het milieu-effectrapport is opgesteld aan de hand van de op 21 mei 1991 door ons college vastgestelde richtlijnen. Tevens treft u hierbij een kopie aan van de ingevolge artikel 41t van genoemde wet gedane bekendmaking. Wij verzoeken u over het milieu-effectrapport advies uit te brengen. Wij zullen het bijzonder op prijs stellen wanneer u zich hierbij houdt aan de in artikel 41z van de Wet ABM genoemde termijn, dit in verband met het feit dat de aanleg van de eerste fase van de golfbaan in het Groene Stergebied (start van de werkzaamheden) in het voorjaar van 1992 (april) is gepland.

Desgewenst zijn wij gaarne bereid nadere informatie te verstrekken.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Leeuwarden,
namens dezen,

De directeur Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieu,

ir. P.H. van der Valk

BIJLAGE 2

Openbare bekendmaking in de 'Leeuwarder Courant d.d. 19 november 1991

LEEWARDER COURANT DINSDAG 19 NOVEMBER 1991

Uitbreiding recreatiegebied de Groene Ster

Gemeente Leeuwarden

Uitbreiding recreatiegebied de Groene Ster en de gevolgen voor het milieu.

Burgemeester en Wethouders van Leeuwarden maken het volgende bekend. In verband met het streven naar een evenwichtige balans tussen recreatieve gebruiksmogelijkheden, natuurontwikkelingsmogelijkheden en beheerskosten heeft de gemeente Leeuwarden het voornemen het huidige recreatiegebied de Groene Ster uit te breiden. Basis hiervoor vormt het raadsbesluit van 11 december 1989, nr. 18526, waarbij is besloten het rapport "Evaluatie-onderzoek gebruik en beheer van de Groene Ster" met inachtneming van het daarin opgenomen "openluchtrecreatief model" als uitgangspunt te nemen voor het te voeren beleid ten aanzien van het Groene Stergebied. De uitbreiding is voorzien tussen de weg Leeuwarden-Groningen en de spoorlijn Leeuwarden-Groningen, ten oosten van het water Ouddeel en ten westen van Tytsjerk.

Een en ander betekent een ingreep in het bestaande milieu. Daarom is een rapport gemaakt, waarin de gevolgen voor het huidige milieu op een rijtje worden gezet. Dit rapport wordt een milieu-effectrapport (MER) genoemd. Inmiddels is mede aan de hand van dit MER, voor het hiervoor omschreven gebied, ten behoeve van de nieuwe ontwikkelingen een ontwerp-bestemmingsplan opgesteld (ontwerp-bestemmingsplan Recreatiegebied de Groene Ster). Bovendien is onlangs een verzoek om vrijstelling van het ter plaatse geldende bestemmingsplan ingediend voor de aanleg van een golfbaan (eerste fase). Tussen het MER en dit bestemmingsplan respectievelijk het verzoek om vrijstelling bestaat derhalve een duidelijke relatie. De procedures verlopen gelijktijdig, maar zijn verschillend in de wijze waarop een ieder erop kan reageren.

Ten aanzien van het MER kunnen opmerkingen worden gemaakt tegen het ontwerp-bestemmingsplan kunnen bezwaren worden ingediend. Dit laatste geldt ook voor bedoelde vrijstellingsprocedure, waarmee a.h.w. vooruit gelopen wordt op het nieuwe bestemmingsplan. Nadere informatie over de bestemmingsplan-procedure respectievelijk de vrijstellingsprocedure is te vinden in afzonderlijke advertenties in deze krant.

Teneinde het MER in relatie tot het ontwerp-bestemmingsplan en het verzoek om vrijstelling te kunnen beoordelen, ligt het MER met bijbehorende stukken met ingang van 20 november 1991 gedurende een maand voor een ieder ter inzage bij de afdeling Ruimtelijke Ordening van de Dienst Stadsontwikkeling en Milieu (kamer 203), Nieuweweg 1a, alhier (openingstijden 8.30 tot 12.30 uur). Gedurende deze termijn kan een ieder schriftelijk opmerkingen maken over het MER. Reacties dienen te worden gezonden aan de Raad der gemeente Leeuwarden, Raadhuisplein 36, 8911 HK Leeuwarden.

Desgewenst kan worden verzocht om wiegeling van persoonlijke gegevens. Voorts kunnen mondeling opmerkingen over het MER worden gemaakt tijdens een op 9 december 1991 om 20.00 uur 's avonds in de kantine van camping de Kleine Wielen (de Groene Ster 14) te houden hoorzitting.

Het MER wordt, voorzien van alle commentaar en van (o.a.) het advies van de (landelijke) Commissie voor de milieu-effectrapportage, later betrokken bij de verdere besluitvorming over het hiervoor bedoelde bestemmingsplan en het verzoek om vrijstelling.

Leeuwarden, 19 november 1991.

De Burgemeester en Wethouders voornoemd,
drs. E. M. Jaassen, loco-Burgemeester,
G. J. P. van den Berg, Secretaris.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: College van Burgemeester en Wethouders van Leeuwarden

Bevoegd gezag: gemeenteraad van Leeuwarden

Besluit: herziening van bestemmingsplannen

Activiteit: De gemeente Leeuwarden heeft het voornemen om het bestaande recreatiegebied *De Groene Ster* uit te breiden met ca. 170 ha. De belangrijkste deelactiviteiten binnen deze uitbreiding zijn de aanleg van waterpartijen, eilanden en oevers (65 ha), een 18-holes golfbaan (70 ha) en een natuurontwikkelingsgebied (35 ha).

Stand van zaken: Met de openbare bekendmaking op 7 januari 1991 is de m.e.r.-procedure formeel van start gegaan. De Commissie bracht op 8 maart 1991 haar advies voor richtlijnen uit. De richtlijnen zijn vastgesteld op 21 mei 1991. De gemeente Leeuwarden heeft het MER op 20 november 1991 ter inzage gelegd. De inspraaktermijn liep tot en met 20 december 1991. De openbare hoorzitting vond plaats op 9 december 1991. Op 17 januari 1992 heeft er een overleg plaatsgevonden met de initiatiefnemer en het bevoegd gezag over een concept van dit advies. Dit overleg heeft er toe geleid dat van de zijde van de gemeente Leeuwarden aanvullende informatie is verstrekt. Deze informatie is op 2 maart 1992 toegezonden aan diegenen die reeds schriftelijke opmerkingen hadden gemaakt over het MER en aan de wettelijke adviseurs. De inspraaktermijn voor deze aanvulling bedroeg twee weken. De Commissie bracht haar toetsingsadvies uit op 27 april 1992.

Samenstelling van de werkgroep:

dr. A.P. Grootjans

ir. P.G. Meijer

drs. G.M.R.A. van Oort

ir. J.C. Stans

ir. K.H. Veldhuis (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep: drs. A.I.G. Roijackers

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	91-12-16	C. Abma-Anderson, C.J. Thomassen, A.A. Thomassen-Kleefstra	Tytsjerk	91-12-18
2.	91-12-19	Waterschap 'De Walden'	Damwoude	91-12-24
3.	91-12-14	M.J.B. Hulshof	Tytsjerk	91-12-24
4.	91-12-20	P. Bonte	Tytsjerk	91-12-24
5.	91-12-19	Federatie Friesland v. Sportvis- sersverenigingen	Leeuwarden	92-01-03